

UNIVERZITA KARLOVA

Filozofická fakulta

Zápis o obhajobě disertační práce

Akademický rok: 2019/2020

Jméno a příjmení studenta: Mgr. Marie Peterková Hlouchová

Identifikační číslo studenta: 43763345

Typ studijního programu: doktorský

Studijní program: Historické vědy

Studijní obor: Egyptologie

Identifikační čísla studia: 380979

Název práce: Gods with Solar Aspects during the Old Kingdom

Pracoviště práce: Český egyptologický ústav (21-CEGU)

Jazyk práce: angličtina

Jazyk obhajoby: čeština

Školitel: doc. Jiří Janák, Th.D.

Oponent(i): Antonio Morales

James P. Allen

Datum obhajoby: 17.06.2020 **Místo obhajoby:** Praha

Hlasování komise: prospěl/a: 7 neprospěl/a: 0

Průběh obhajoby: Jméno a příjmení studenta: Marie Peterková Hlouchová

Rok narození: 1987

Identifikační číslo studenta: 43763345

Typ studijního programu: kombinované

Studijní program: Historické vědy

Studijní Obor: Egyptologie

Název Práce: Gods With Solar Aspects during the Old Kingdom.

Pracoviště práce: Český egyptologický ústav

Jazyk práce: Angličtina

Jazyk obhajoby: Angličtina a Čeština

Vedoucí práce: doc. Jiří Janák

Datum 17. 6. 2020

Oponenti: James P. Allen; Antonio J. Morales Rondán (nepřítomni)

Předseda komise: prof. Miroslav Verner omluven, vykonává prof.

Miroslav Bárta

Členové komise:

doc. Jiří Janák, Th.D.:

doc. PhDr. Filip Coppens, Ph.D.:

doc. Mgr. Jaromír Krejčí, Ph.D.:

doc. PhDr. Jana Mynářová, Ph.D.:

doc. Mgr. Karel Nováček, Ph.D.:

doc. PhDr. Hana Vymazalová, Ph.D.:

Omluveni: Prof. Miroslav Verner; doc. Petr Charvát (omluveni z účasti ze zdravotně-bezpečnostních důvodů)

ČAS OBHAJOBY: cca 1h 20 min

Vykonávající předseda prof. Miroslav Bárta zahájil obhajobu a představil členy komise.

Mgr. Marie Peterková Hlouchová představila v průběhu 20 min v základních bodech svou disertační práci (předneseno v anglickém jazyce).

Krátce představila obsah a přínos 7 kapitol, ze kterých se její práce skládá, výzkumné otázky, metodologii a pramennou základnu. Těžištěm práce bylo shromáždění výskytu jmen vybraných božstev se solárními aspekty (Atum, Šu, Cheprer, Nefertem, Weneg) v dobových textech a analýza jejich kontextu (prostorovém jakož i významovém) jejich výskytu. Kandidátka také představila relevantní ikonografické doklady. Základním cílem práce bylo zodpovědět otázku, v jakých funkcích a situacích se daná božstva v pramenech objevují, jaký význam měla pro krále a královskou ideologii a jaký se s nimi pojil kánon.

Následovalo představení oponentských posudků.

Doc. Filip Coppens představil posudek Antonia Moralese Rondána. Shrnutí: Kandidátka dokázala splnit vytyčené cíle a zodpovědět na výzkumné otázky. Prokázala kapacitu vypracovat kvalitní doktorskou práci.

Otázky:

- 1) Nebylo by lépe zaměřit se pouze na PT?
- 2) Byl důvod, proč se doklady božstev koncentrují do konkrétní zeměpisné oblasti; jaký má na to kandidátka názor.
- 3) Existují rozdíly mezi PT v pyramidách králů a těmi v pyramidách královen?

Prof. Miroslav Bárta představil posudek Jamese P. Allena: Již samotný katalog je pro profesora Allena důležitým výsledkem. Kandidátka zvládla spolehlivě a kvalitně zpracovat všechny doklady. Autorka též učinila několik důležitých objevů, jako například kontexty, ve kterých se vyskytuje Atum.

Otázky:

- 1) Co přinesla disertační práce nového, co jsme o těchto božstvech ještě nevěděli?
- 2) V jakých typech pramenů se daná božstva objevují

Následně shrnul práci školitel doc. Jiří Janák:

Práce byla dobře metodologicky vypracována a dobře strukturována. Ocenil, že kandidátka použila různé typy pramenů. I jednotlivé kapitoly shrnující dosavadní výzkum a prameny jsou důležitým zdrojem informací pro další bádání.

Otázka, co by bylo ještě dále možné z informací, které zjistila extrahovat a co nám to říká o slunečním pojetí božství obecně?

Doc Janák také zdůraznil důležitost exkurzů, a to především exkurzu věnovaného Wenegovi a jeho rostlině.

Upozornil, že práce se sice mohla soustředit na menší božstva, která byla v minulosti studována méně, ale celkový přínos práce je nepopíratelný.

Kandidátka (odpovědi):

Ad Antonio J. Morales Rondán

OTÁZKA 1 (odpověď)

Je pravda, že kdyby se soustředila na PT a rituál, byl by to přínos, ale chtěla mít širší pramennou základnu a možnost analyzovat všechny kontexty výskytu těchto božstev, jakož i to kde se nevyskytují. Práce by tím mnoho ztratila. Nemění to tolik, co o božstvech víme, ale ukazuje nám to, jak a odkud to víme.

OTÁZKA 2 (odpověď)

Vypadá to, že božstva byla navázána na královský dvůr a královský úřad. Není mnoho dokladů z jiných krajů. Je však obtížné odpovědět proč. Předpoklad je, že Atum byl původním božstvem Heliopole, což mohlo hrát roli. Nicméně odpovědět jasně na druhou otázku je s prameny, které máme k dispozici nemožné.

OTÁZKA 3 (odpověď)

Mnoho rozdílů nenašla, nicméně zjistila, že v některých případech jsou v pyramidách královen vynechány pasáže o Atumovi či Šuovi. Mnoho říkadel je však velmi poškozených, takže naše doklady jsou neúplné a nelze na to odpovědět zcela jasně.

Ad James P. Allen

OTÁZKA 1 (odpověď).

Co je zcela nové je část o Wenegovi, kterému se v podstatě nikdo systematicky nevěnoval. Kandidátka zdůrazňuje zejména výzkum o Wenegově rostlině.

Též jí přijde důležité, že zdůraznila význam Nefertuma. Dokázala, že Nefertum musel mít svůj kult, ačkoli není jasné kde (Memfis či Heliopolis).

Další přínos vidí v doplnění nových znalostí o uctívání Cheprera ve Staré říši.

Dokázala také, jak je důležité nespoléhat se pouze na texty pyramid, při výzkumu náboženských praktik.

OTÁZKA 2 (odpověď)

Upozorňuje, že např. Nefertum se objevuje v nekrálovském kontextu.

Otevřena veřejná diskuze:

J. Krejčí

Jaký je názor kandidátky na počátky slunečního kultu a význam svatyně Netjerikheta?

Proč se vyhýbala Reovi?

M. Peterková Hlouchová

Zabývala se tím, jaké božstvo je tam vyobrazeno, ale je to královská památka a jedná se o přítomnost panovníka (spíše než božstva jako Atuma).

Preferovala zaměřit se na božstva, která byla doposud méně známá a méně často analyzována. Viděla v tom větší přínos.

F. Coppens

Byly v pyramidách královen zmínky o Atumovi a Šuovy vynechány úmyslně (např. kvůli postavení královny) anebo kvůli nedostatku místa.

M. Peterková Hlouchová

Z publikace to není zcela jasné.

F. Coppens

Proč se Hathor objevuje tak málo?

M. Peterková Hlouchová

Vypadá to, že neměla tak relevantní místo v zádušní sféře?

H. Vymazalová

Upozorňuje, že v pyramidových komplexech se v ikonografii Hathora objevuje často, ale další božstva v podstatě chybí. Zatímco v TP je to naopak. Proč, to tak bylo?

M. Peterková Hlouchová

Božstva mohla být abstraktní a těžce zachytitelná v ikonografii. Roli mohlo hrát ale i dekorum či proměny významu a důležitosti některých božstev.

J. Mynářová

Jaký je poměr božstev se solárními aspekty vůči jiným typům božstev v pramenech a lze vysledovat diachronní trendy?

M. Peterková Hlouchová

Zastoupení solárních božstev je velmi výrazné, ve srovnání např. s Usirem a Horem.

Posun je takový, že nejvíce zastoupena jsou u Pepiho I.

Např. Nefertum se objevuje jen u Venise a Pepiho I.

Weneg se naopak objevuje později, v prvních souborech chybí a po konci Staré říše zase mizí.

J. Krejčí

Jaká je definice solarity u božstva?

M. Peterková Hlouchová

Vzhled (např. sokolí podoba), atributy (bárka) a dále jejich vztah s Reem či s pohyby slunce a poskytování obětí. Dále jsou spojeni s řádem Maat a jeho stvořením.

F. Coppens

Jaká je distribuce božstev v PT?

M. Peterková Hlouchová

Nefertum se objevuje na 2 různých místech.

Globálně to vypadá, že se snažili o konkrétní umístění říkadla, ale není to tak vždy. Mají tendence být umístěni v předsíni a vzestupné chodbě. Ale je to opravdu různé.

H. Vymazalová

Může kandidátka nastínit, jak by téma v budoucnosti dále rozvíjela?

M. Peterková Hlouchová

Ráda by zpracovala další materiál, jakož i nový materiál. Spíše by se ale orientovala, co o slunečním kultu víme obecně. Mnoho otázek zůstává nedořešených. Je potřeba věnovat se detailům. Zajímavé by bylo soustředit se např. na orientaci pohřbených těl.

Prof. Bárta uzavřel diskuzi a veřejnou část.

Hlasování 6 PRO udělení titulu doktor, nikdo se nezdržel, nikdo nebyl proti.

Klasifikace obhajoby:

prospěl/a (P)

Předseda komise:

prof. Miroslav Bárta, Dr.

Členové komise:

doc. Jiří Janák, Th.D.

doc. PhDr. Filip Coppens, Ph.D.

doc. Mgr. Jaromír Krejčí, Ph.D.

doc. PhDr. Jana Mynářová, Ph.D.

doc. Mgr. Karel Nováček, Ph.D.

doc. PhDr. Hana Vymazalová, Ph.D.